KYSKA FARAN

Utg. av Sällskapet för Humanitär Barnalstring. **Pris 10 öre.**

Utdrivna ur paradiset, stå de båda unga människorna och se ned mot de rykande höga skorstenarnas helvete. Dit ska de! Dit drivas de! Från det friska landet, där de hittills arbetat och levat i trofasthet och glädje, drev nödens bart huggande svärd dem ut, bort. Och nu krypa de tätt intill varandra, närmare varandra i fasa, då de skåda hela raden sotiga fabriker och verkstäder, i vilkas dödsbringande kvalm de äro dömda att förtvina.

Kyskhet

är något fint och stort, som vi alla människobarn måste eftersträva, söka uppfylla.

*Men kyskhet har också blivit en mask, bakom vilken döljer sig onaturlighet, hyckleri och liderlighet. Det är **den** kyska faran som här avses.*

Ett- och tvåbarnsystemet.

Om ni, ärade läsare, liksom jag ej har något vidare intresse för Helgeandsholmsförsamlingen, har ni dock följt dess sommargärning så pass att ni vet, att huvudfrågan gäller ökning av försvaret mot inre och yttre fiender. Man vill ha längre värnplikt, flera mordredskap etc., och det kostar pängar. Finurligt har man då efter tyskt mönster hittat på en s. k. värnskatt för de rika. De ska lägga ut summan — vilken de nog sedan ska veta att ta igen av sina fattiga slavar.

I detta sammanhang har vi fått veta, att 96 personer i Sverge har över 550,000 kronor om året. Av pensionskommitténs undersökning framgick, att över 1 miljon kvinnor har *under* 500 kronors årlig inkomst och en halv miljon män är inte bättre stälda.

96 människor, av vilka var och en har mer än 550,000 kronor om året, och 1 1/2 miljon människor som ej har 500 kronor! Visar inte detta hur omänskligt, hur brottsligt detta samhälle är?

Och så kommer de rika till de fattiga och säger, att de ska skaffa sig många barn! Att de ska göra sin fattigdom ännu större, ännu tyngre. Är det ej upprörande och hutlöst fräckt?

Varje tänkande och hederlig människa måste i stället varna de fattiga för att sätta mer än ett eller två barn i denna grymma värld.

En varning som också ljudit så högt, att stora massor redan börjat att lyssna. Frammarschen av ett- och tvåbarnsystemet i vår tid är så tydlig, att ingen kan förneka den. Det är en internationell befolkningsrörelse.

Här i Europa är Frankrike allmänt känt som det land, där födelsetalet sjunkit i största grad. Men det är ej endast där som denna rörelse trängt in bland folket, utan i både mellersta och nord-Europa. Ingen storstad t. ex. — ej ens Paris — har under de sista 30 åren haft att visa en sådan sänkning i födelsernas antal som Berlin; födelsefrekvensen gick nämligen på dessa 30 år tillbaka till nästan hälvten. Och om även inte i så hög grad har sänkningen i födelsetalet likväl varit betydlig i hela Tyskland, i Ungern, Belgien o. s. v. Här hos oss, i gamla Sverge, — ja vem påminner sig inte skriket i årets början, då alla tidningar spred ut den stora nyheten, den förskräckliga nyheten, att antalet levande födda barn under förra året var mindre än något år sedan 1872. Födelsetalen — d. v. s. de föddes antal i förhållande till folkmängden i dess helhet — för 1910—1913 är lägre än något år sedan 160 år tillbaka. Och förra året slog som sagt rekord.

Vari har man då att söka orsaken till denna internationella företeelse?

Ja, var? Många säga att det är beroende på degeneration, urartning. Och de har rätt, i fall kultur och degeneration är detsamma. Ty med kulturen är det som ansvaret, att ej sätta flera barn i världen än jag kan svara för, trängt fram.

Det ansvarslösa barnfödandet hör hemma i okunnighetens, det dumma lättsinnets och tanklöshetens träsk. Mänsklighetens historia visar också, att lägre stående racer har vida högre födelsesiffra än högre organiserade racer, liksom att de bättre situerade klasserna, som tack vare sina pängar kan skaffa sig större kunskaper, fortplantar sig ej så starkt som de fattigare. Bland bönderna i Ryssland är okunnigheten gränslös, där föds också väldiga skaror barn. I Italien har man påvisat att i de landsdelar, där det största antal analfabeter finns — personer som varken kan läsa eller skriva — där är födelsesiffran störst. Överallt där råhet, okunnighet och därav följande tanklöshet råder, överallt samma bild: Könsdriftens ohämmade tillfredsställande utan tanke på barnets öde eller på moderns motståndskraft. Det krävs kultur för att tänka på detta; det är kulturen som väckt ansvaret hos både män och kvinnor. Och i vår högt kultiverade tid är det, som ett och tvåbarnsystemet går segrande fram ej endast i Europa, utan ock i Amerika och Australien.

Denna barnminskning begynte i överklassen och bland stadsbefolkningen, men har nu gripit in både bland arbetare och lantbefolkningen.

För den skull talas det om ett hela folkets utdöende — fast det dröjer ju lite! — och det gråts stora floder för det kära fosterlandets skull. Den modärna staten behöver soldater, skattebetalare och arbetskrafter, alltså massor av människor. Men de som prisar den stora barnskaran glömmer, att det åtminstone för samhället är bättre och av större värde, att det föds två starka, livskraftiga barn än halva dussinet sjukliga, svaga stackare, som efter otaliga offer av ansträngningar och pängar ska öka de små gravarna på kyrkogården. Endast det faktum, att ju flera barn som föds, ju större är barnadödligheten och att däremot är denna dödlighet ej så stor vid mindre födelseantal, endast det borde vara nog för att väcka alla socialpolitiker till besinning. Men nej, som vansinniga sjunger en del av dem endast på en och samma trall: »Flera barn, flera barn, flera barn!» Och som de egendomslösa i det industriella livet är de producerande, så ska de vara det även i detta hänseende. Det är nämligen arbetarna, de fattiga man förebrår, att de ej längre tycks tro på den rika välsignelsen av en stor barnskara.

Som sagt fåbarnsystemets frammarsch är tydlig och klar. Och de personer, som höjer sina röster däremot, kan nog koka ihop lagar och nya lagar, men något inflytande på livet kommer de aldrig att få. Lagar mot preventiva medel betyder ju föga, då lagar mot preventiva åtgärder omöjligt kan tänkas. Ej heller lär man lura många med ungkarlsskatt eller med skattelindring för fäder åt många barn. Premiering av kanineriet skall visa sig verkningslöst. Ingenting hjälper — det är sanningen. Folket har börjat vakna. Insett vilken betydelse barnantalet har för de fattiga personligen och för dem alla såsom klass.

Redan Voltaire uttalade, vad alla förnuftiga och fördomsfria måste mena: att det är inte överflöd på människor som är huvudsaken, utan att vi gör dem, som finns, så lite olyckliga som möjligt.

Hinke Bergegren.

Redan självbevarelsedriften tvingar den vakna proletären att låta förståndet tala inom äktenskapet, och han låter sig inte ändras av några jeremiader i borgarprässen, inte ens då man drar på den patriotiska strängen, som redan förlorat största delen av sin klang i arbetarnas öron.

Tanklöshet.

Just i dag omtalade en bekant till mig en historia, som i all sin enkelhet är förfärlig; — förfärlig, dels därför att den blottställer ett mänskligt elände så stort, att man knappast kan tro på det, dels ock därför att den å andra sidan visar vilken oerhörd tanklöshet och omänsklighet gent emot små oskyldiga människovarelser många människor i sin slöhet och okunnighet göra sig skyldiga till.

Det [illegible] i Sundbyberg. Hustrun har förut fött ej mindre än femton (säger femton) barn, och *ytterligare just nu i dagarne tvillingar.* Av de förra barnen lever endast *sex*, av vilka en för närvarande är intagen på ett sinnessjukhem ej långt från Stockholm. Alla de andra har vid jämförelsevis späd ålder fallit offer för olika slags sjukdomar och dött.

Av de överlevande barnen är en, den älsta, nyss konfirmerad, men som han ej kunnat få den uppfostran, han behöft, har han redan utvecklat sig till en odåga och blir till följd därav föräldrarna blott till sorg. Alla barnen äro, det hava flera personer intygat, magra och eländiga till ytterlighet, hustrun är förslappad och utpinad och mannen dränker grämelsen över sitt elände i sprit, vilket ju så ofta blir följden, såvida han ej rent av överger den arma hustrun eller genom självmord befriar sig från sitt elände.

Arbetare, vakna upp ur er slöhet och gå till kamp mot det omänskliga kanineriet. Kom ihåg att det inte bara är ni själva som lider genom det, utan även edra barn, dessa oskyldiga små varelser som ni så obarmhärtigt kastat in i ett hav av elände, fastän ni så väl kunnat förhindra det. Tänk på de små stackarna, som dör av svaghet eller plågas på idiotanstalterna eller svälta därhemma i ert utblottade, fattiga hem. Tänk på det och ställ er som ärliga fiender mot det djuriska kanineriet.

Och visa andra bland edra kamrater det fördärvliga och omänskliga däri!

En förebild.

I Öresundsposten har författarmärket Ax. S. lämnat en redogörelse för Urban Hjärnes liv och leverne. Enligt Aftontidningen är det en förebild värd att av våra den sjunkande nativitetens dagar uppmärksammas. Vad är det så Urban Hjärne kan lära oss i det hänseendet? Jo, han var gift tre gånger och hade sammanlagt 25 barn.

Och det är en förebild!

Då berättar de amerikanska bladen om en förebild som är mycket styvare. Farmaren Thomas B Parker som har varit gift fem gånger. Med sin första fru hade han 18, med sin andra 21, med sin tredje 9, med sin fjärde 12 och med sin femte 10 barn. Alltså hade han sammanlagt 70 barn.

Duktiga karl! Att hans hustrur inte stått ut med det, utan han överlevat den ena efter den andra — det ska vi inte tala om, ty kvinnan är väl i kaninmännens ögon inte till för något annat än att föda barn.

Nu när kvinnorna börjar vakna, ska de säkerligen lära sig förstå att sätta p för guds givmildhet.

Den tänkande, handlande och ansvarsfulla mannen och kvinnan är det som i vår tid står som förebilder; ej gångna tider med manlig oförskämdhet och kvinnlig tanklöshet och undergivenhet.

Folkens framtid.

Professor Curt Wallis har nyligen utgivit en bok med åvanstående titel. Som den ställer sig rätt dyr (3: 75) men dess ämne bör intressera alla, torde här ett partiellt referat vara på sin plats. Som referenten emellertid i huvudämnet är av motsatt mening mot författaren, kan han ej tillbakahålla litet kritik.

Författaren betraktar den nu bland de civiliserade folken pågående minskningen av födelsernas antal (nativitetsminskningen) som en fruktansvärd fara, främst ur militärisk synpunkt. Frankrikes folkmängd har upphört att tillväxa, Tysklands

tillväxer hastigt, Rysslands ännu hastigare. Alltså, menar författaren, hotas Frankrike av Tyskland och Tyskland av Ryssland.

Visserligen. Men för återställande av jämvikten, så att krigsrisken minskas, finnas ju tre utvägar: 1:o att höja Frankrikes (och Tysklands) nativitet; 2:o att sänka Rysslands (och Tysklands) samt 3:o (ifall dessa utvägar visa sig oframkomliga eller också otillräckliga, så att jämvikten för en tid rubbas) att med allianser motväga den för hastiga folkökningen på den andra sidan.

Författaren förordar den förstnämnda utvägen (men rekommenderar även den sistnämnda såsom reserv). Frankrike bör alltså, menar han, höja sin nativitet, så att fattigdomen blir lika stor där som i Tyskland, och Tyskland bör höja sin, så att eländet blir lika fruktansvärt i Tyskland som i Ryssland. Man tycker verkligen, att den tanken ligger bra nära: vore ej det *motsatta* förfaringssättet det rätta! Borde ej främst ryssarna och därnäst tyskarna rådas att ytterligare sänka sin nativitet, så att de nådde lika goda ekonomiska förhållanden som fransmännen och så att deras folkökning ej utgjorde ett ständigt hot mot Europas fred! Att denna utväg ej är utsiktslös, därpå tyder det sakförhållandet, att Frankrike aldrig minskat sin nativitet så hastigt som Tyskland nu, samt även att Rysslands nativitet är stadd i mycket hastigt sjunkande. Men hur kunna *påverka* ryssarna härutinnan? Jo — om folkens ledare (vetenskapsmännen och andra) lika energiskt som de nu klandra Frankrike dundrade mot Rysslands (och även Tysklands) sätt att sköta befolkningsfrågan. (De borde naturligtvis även klandra och upplysa kineser och hinduer). Att den ryska nativiteten medför ett hot för Västeuropa — därtill ha alltså vetenskapsmännen den förnämsta skulden. Alltså även professor Wallis!

Författaren beklagar Frankrike, emedan det fått allt mindre härmassor i förhållande till Tyskland. Borde ej världen glädjas häråt! Härigenom har Europa tydligen förskonats från revanschkrigets fasor. Men, svarar professor Wallis … stället för revanschkriget riskera vi, att Tyskland angriper Frankrike för förvärfvande av dess stora kolonialvälde. Men, hr professor, *den* krigsrisken förorsakas ju därav, att *Tyskland ökat sin folkmängd för mycket*, så att det nu, för att få plats för de nya folkskarorna möjligen ruvar på att överfalla en fredlig granne. Skall Frankrike bära skulden för, att Tyskland misskött sin befolkningsfråga?

För övrigt är det tydligt, att Frankrike ej är lika mycket svagare än Tyskland, som det har färre soldater än detta land. Med andra ord: den militäriska makten minskas ej parallelt med minskningen av folkmängden (eller av folkökningen). Denna minskning medför nämligen (till en viss gräns) *en förbättring av ekonomin*, och för krig behövs framförallt pengar.

Hur kan en »fredsvän» som professor Wallis yttra följande (sid. 179): »Men så mycket kan dock sägas till tyskarnas förmån, att de börja förstå att befolkningsfrågans lösning» (= fortgående befolkningstillväxt) »är vilkoret för realiserandet av deras storhetsdrömmar» — när dessa strax nedan förklaras gälla — expansions (= utvidgnings) politik?? En fredsvän, som vill framkalla krigsanledningar! Och ändå prisar författaren (sid. 91) striden för — rättfärdigheten.

Å sid. 61 låter han omtrycka följande, som dock blivit kraftigt vederlagt av professor Wicksell: »En sådan avsiktlig sterilitet (ofruktsamhet) i äktenskapets tidigare skeden leder ofta till nödtvungen sterilitet; när detta äktenskap njutit nog av sina ungdomsår och önskar barn, får det inga». Prof. Wicksell har påvisat skröpligheten hos den statistik, prof. Wallis härvid åberopar, och den senare har nödgats medge, att ingen statistik bevisar, att kvinnans alstringsförmåga avtagit vid 30 årsåldern, ifall hon till dess med preventiver förhindrat befruktning.

I »Folkens framtid» påpekas vidare, att giftermålens antal avtar i kulturländerna. Vad betyder det, om ej att den fria kärleken vinner mark.

Å sid. 93—94 likställer författaren intelligenserna med överklassen!

Författaren gör sig vidare (sid. 100) mycken möda med att påvisa otillräckligheten av ett genomfört tvåbarnssystem. Av följande 3 orsaker, säger han alldeles riktigt, är ett sådant system otillräckligt att förhindra folkminskning. 1:o förekomsten av ofruktsamhet, 2:o många nå ej alstringsåldern, 3:o många gifta sig aldrig. Men därför påyrka nymalthusianerna ej heller 2 barnssystemet — annat än för *sänkande av folkmängden till den ekonomiskt bästa*. Bland de fattiga borde tydligen noll och 1-barnssystem härska åtskilliga år framåt. Men när sedan de ekonomiska förhållandena upphjälpts, bör medeltalet barn pr kvinna ligga mellan 2 och 3, och långt närmare den förra siffran. Härigenom hålles folkmängden stillastående.

Två av de tre nämnda faktorerna (vilka göra ett 2-barnssystem otillräckligt för konstant folkmängd), ofruktsamheten och barnadödligheten, komma nämligen att genom preventivernas spridning avta i betydelse … ofta orsak till ofruktsamhet, och barnadödligheten minskas, när barnskarorna bli mindre. Att nativiteten ej skall sjunka i det oändliga garanteras dels av kvinnans åtrå efter barn, dels blir det ju, när samhället *verkligen* kommer att ha gagn av att folkmängden ökas (då alltså detta ej som nu är önskvärt blott ur de härskande klassernas synpunkt samt ur en otillräcklig militärisk sådan), för samhället *lönande* att bekosta uppfostran av barn. Det kommer nog då ej heller att dröja med sådana erbjudanden. Att detta tillvägagångssätt kommer att ha åsyftad verkan, är otvivelaktigt, om nämligen samhället betalar, vad saken kostar.

Författarens stora botemedel mot nativitetsminskningen är (sid. 108): »Ungkarlarna och 1- samt 2-barnsfamiljerna få erlägga skatt för de barn, med vilka de ej deltagit i den nödvändiga återväxten». Men innan en sådan lag genomföres, borde kanske konstateras, *att* samhället nu verkligen har gagn av folkökning!

Denna bok, vilken som synes gör sitt bästa att ställa förhållandena på huvudet, utbasunas kraftigt i tidningarna. Men när doktor Rutgers' utomordentliga arbete Rasförädling för några år sedan utkom, var det med möda man kunde förmå de stora ti[redacted] att recensera den. Världen vill bedragas.

M. L.

Härskaren över hela jorden.

Kejsar Amor — med sina pilar vilande i kogret — rider en stolt häst. Utefter de oändliga slätterna följer myllrande skaror, av alla folk, av alla klasser, jublande i kärlekens glädje.

Kvinnorösträtten.

Inom storbourgeoisien fullbordas för närvarande kvinnans andra utvecklingsfas. Mig personligen tillfredsställer detta stadium långt ifrån, jag eftersträvar den tredje utvecklingsfasen, då kvinnan såsom en mannen likberättigad individ lever sitt liv efter egen önskan, och finner i mannen, liksom han i kvinnan, eventuellt en kamrat. Men bourgeoisien är ännu inte där, den har nu först hunnit till det andra stadiet. Kvinnan är fortfarande kokett och framför allt angelägen att behaga; men hon äger redan en hög bildning, som möjliggör för henne att med förståelse intressera sig för alla frågor. Intar hennes man en hög politisk ställning, så kan hon bistå honom, ofta ge honom goda råd, då de resonera om hans arbete. Beträffande karaktären har hon ock gått förbi den traditionella kvinnan; hon är ej mer gråtsjuk, känslofjonsig eller dumrädd; om så behövs, för hon själv sin mans bil, åker ensam genom skogar och genom ödsliga landsvägar, och i händelse av ett anfall vet hon att begagna sin revolver.

Till denna av bourgeoisien nådda utvecklingsfasen har folket ej nått. Det ser ännu alltjämt i kvinnan mannens traditionella piga, som man ger en örfil, om inte maten är färdig, och som man, om hon i en politisk fråga tveksamt vågar yttra sin mening, barskt avfärdar med ett: »Slipper jag höra't, det där förstår inte ni kvinnor!» Slav i fabriken, hämnar han sig hemma för alla förödmjukelser, han fått kännas vid, och som ersättning uppträder … som den brutala herrn gentemot sin hustru.

Vad följer av detta förhållande? Att arbetarns hustru äger slavens alla fel: okunnighet, inskränkthet, oförståelse för allt som ligger utanför spiseln och barnungarna. Men är han i verkligheten herrn, den grova och brutala mannen, som harmas över varje tecken till kvinnlig emancipationssträvan? Nej, alldeles säkert inte.

Den inskränkta hustrun vet nog att behandla sin man. Naturligtvis säger hon inte trotsigt nej, då han säger ja, utan hon inväntar ett mera passande ögonblick, en svaghetens och modfäldhetens stund; då uppväcker hon hos honom familjeegoismen, likgiltighet för offentliga angelägenheter och för parti- och idésaker, för allt som hon inte förstår och varom hennes man aldrig upplyst henne. Han ger inte efter genast, men låter göra sig obeslutsam, och snart är han vacklande, osäker och likgiltig, såsom flertalet av t. o. m. de organiserade arbetarna blir.

Arbetarn ville inte ge sin hustru friheten, alltså hindrar den beroende hustrun honom från att befria sig själv. Jag tycker, att han får vad han i följd av sitt eget uppträdande förtjänar.

Ehuru jag hyser blott ringa förtroende för parlamentarismen, tvingas jag vid konstaterandet av detta tillstånd att orubbligt fasthålla vid fordran på kvinnorösträtten; jag håller det för ett nödvändigt, oundvikligt stadium i mitt köns utveckling till frigörelse.

Jag medger gärna, att kvinnorösträtten inte för till anarki, ej ens till socialdemokrati. Jag är t. o. m. övertygad, att kvinnorna ska välja lika idiotiskt som männen, i början kanske ännu galnare.

De valda kvinnorna bli säkert inte bättre än sina manliga kolleger. Och likväl, i början skola de kanhända av brist på erfarenhet vara mindre skojare, men denna period av deras politiska oskuld skall nog ej bli långvarig, de ska lära av männen och snart bli lika korrumperade som dessa.

Rösträtten blir ett steg hän mot kvinnornas frigörelse, i det den tillstädjer henne tillträde till det offentliga livet. Handlingen, att lägga en papperslapp i urnan, är av ingen betydelse, men att ha rätt därtill, är värt något. Du är ej mer än jag, skall arbetarhustrun kunna säga sin man, jag har samma borgerliga rättigheter som du; hon skall läsa sin tidning regelbundet, och intresset för de offentliga angelägenheterna skall tränga nyheterna om mord och skräpföljetongen i bakgrunden.

Först då de äga rösträtt, skola anarkisterna med framgång kunna driva antiparlamentarisk propaganda bland dem, men så länge man vägrat dem denna rätt, är de inte ens i stånd att fatta denna propaganda.

Rösträtten skall vidare föra dem på politiska möten, sedan visa dem nödvändigheten av organisation och den gemensamma aktionen, och i fackföreningen eller i anarkistiska sammanslutningar ska de söka använda sina i det politiska livet förvärvade kunskaper.

Me… genast, skolen I svara mig. Ja visst, man måste blott kunna göra den.

Dr. Madeleine Pelletier.

Bild ur livet. Fadern är arbetslös och modern har en längre tid legat sjuk i en svår nervåkomma. Nöden i familjen har verkligen varit förskräcklig. Av familjens 8 barn går de 3 älsta i skolan. Det yngsta barnet är 8 månader gammalt. Barnen, alla bleka och utmärglade stackare, har knappast kläder på kroppen. Av bohag finnes endast ett litet bord och en enda bädd. De små, sjuka barnen får tillbringa nätterna på det kalla golvet.

Den sjuka modern blev till sist så bruten av lidande och nöd, att hon blev — sinnesrubbad.

Är det ej hemskt tänka sig en moder, som skänkt samhället 8 arbetareämnen, i lön därför få utstå svält och umbäranden till den grad att hon blir vansinning! Nu yrar den stackarn på sjukhuset endast om sina käre, mördade barn.

*

Om preventiva åtgärder. Sällskapet för humanitär barnalstring utger med det snaraste ett gratisblad, vari från kompetent håll lämnas upplysning om preventiva åtgärder, som med fördel kunna användas. Kunskap därom är av utomordentlig betydelse, varför alla, som vill ha det nyttiga flygbladet samt vill sprida det, torde godhetsfullt insända beställning till Sällskapet S. H. B., Box 109, Stockholm I.

Obs.! Det är alldeles gratis.

*

Sällskapet för Humanitär Barnalstring, tillhörande Fédération universelle de la Régénération humaine, stiftades för fyra år sedan i Stockholm, just i Kaninlagens hetaste tid. Denna lag har för visso motarbetat Sällskapets grundprincip, nämligen att till de fattigaste gratis sprida hjälp och försiktighetsmedel, men Sällskapet har likväl så långt lagen det tillåter fört en kraftig agitation, dels genom föredrag, dels genom spridandet av litteratur som avhandlar nymalthusianska eller därmed nära sammanhängande frågor.

Envar, som intrasserar sig för dessa spörsmål kan bliva medlem av Sällskapet.

Svältens barn.

I en vindskupa bor de i djupaste nöd
vid tröstlös och stinkande gränd,
och dagligen nästan saknas det bröd
och lyckan där aldrig var känd.

Ty lönen är så liten och barnskaran stor;
och större den blir med vart år,
och svälten ur hungriga anlet glor
och kampen mot nöden är svår.

*

I statarens koja det ropas på bröd,
men staten gunås är ej stor;
och eländet grinar, och djupaste nöd
i det fattiga hemmet bor.

Och hustrun är sjuklig och mannen är trött
och barnkräken magra av svält;
ett nytt genast följer, när något har dött,
ty mot allt förnuft man sig ställt.

*

Torpet är litet och mager dess jord
och knappast det räcker för två;
dock sitta kring torparens fattiga bord
ett åtta-tal hungriga små.

Och torp … hustrun ber,
men eländet hånler däråt,
och torparbarns liv — ack, vad är det väl mer
än skriande hunger och gråt?

* * *

På bakgården dit solen aldrig hinner,
där smutsen klibbar och där stanken bor,
där tusendens försvultna barndom svinner,
där deras längtan efter glädje gror.

Se, dessa barn ut ur en smutsig tunna
av köksavfallet plocka bit för bit,
se, deras ögon, redan halvt förbrunna,
minns deras framtidshopp: — blott nöd och slit

*

Kall biter vinden och djup är snön
och vintern smäller i knuten,
det blåser nordan där utifrån sjön,
i skogen hörs rävatjuten.

Men, statarens ungar hand i hand
förfrusna från skolan pallra;
ur skorna tittar en stortå ibland
och trasor om armod skvallra.

*

I fallfärdig torpstugas enda rum,
i matos och rök de såva,
och natten som bidar mörk och stum
förkväva suckarna dåva.

Tänk, ett enda rum blott för åtta barn
förutom pappa och mamma!
Den luften duger åt torparbarn,
och dö de, gör det detsamma!

Ejolus.

Preventivlagar.

Det står ömkligt till nu i vårt gamla, älskade fosterland med alla dess härliga och fina företräden fram för andra »barbariska» land, såsom t. ex. Ryssland.

Inte nog med att folk blivit så gudlösa att gamle biskopsgubben Ullman, snart salig i åminnelse, sett sig föranlåten att klaga sin och de andra parasiternas nöd i en ljungande domskrift.

Nej, värre än så är det.

Med stora uppoffringar, rörande omsorg för trälarnas väl och ett intensivt ljugande och smutskastande till höger och vänster hade det lyckats våra utsugare att driva igenom den för oss svältande och lidande trälar så välsignade långa värnplikten, skaffa till stånd bondetåg för det heliga försvaret och släpa ihop nödigt kapital för inköp av mordredskap.

Och så, när alltsammans äntligen är färdigt, så visar det sig, att vi otacksamma varelser inte alls förstå att uppskatta all denna gudomliga och glödande kristna välmening, som våra kära förtryckare velat välsigna oss med.

Tänk er bara, det är ju alldeles rysligt, att nu, när de nya mordbåtarna väl kunna anskaffas, den högre och dyrbarare vapenövningen kan taga sin början — då fins det inte nog med folk. Och orsaken därtill?

Jo, vi eländiga trashankar ha lärt oss att tänka och låta helt enkelt bli att sätta barn i världen för att pinas och dödas i fabrikerna och på slaktfälten.

Och tänk vidare, när en strejk utbryter, så fins det snart inte några massor av utsvultna arbetslösa kvar, som kunna hjälpa de snälla arbetsgivarna ur knipan. Dessa stå snart inför det förfärliga, att endera arbeta själva eller också dela med sig litet mera av förtjänsten åt arbetarna.

Och eländet i hemmen blir mindre ju mindre barn som födes där, vilket i sin tur har till följd, att vi slavar kunna tänka och efter nödvändigaste behov skaffa oss den bildning vi behöva, på samma gång vi slippa att lida allt för stor nöd och förtäras av naggande sorg över våra svältande barn.

Det är ju förfärliga tecken detta!

Följden har blivit, att man nu gjort nya lagförslag för att förhindra detta skamlösa tilltag av de eländiga slavarna, vilka därmed vilja demonstrera sin fordran på rättvisa och frihet. Tänk i alla fall vad det var bra i den gamla goda tiden, då folk födde barn som kaniner föda ungar. Då barkbröd fick duga som enda föda långa tider och då folk trodde på gud och levde som tjuvarna ville!

Nu måste det bli lagar, ty annars går ju hela det glänsande försvarsverket, som med så mycken slug uträkning snart blivit färdigt för den här gången, en vacker dag alldeles i kras. Vad de äro dumma i alla fall, våra sluga förtryckare. Nu skall en dunderlag hjälpa och tvinga oss att åter börja leva som kaniner i elände och uselhet, tro de.

Men de ha missräknat sig. Vi ha nämligen vaknat och ingen makt på jorden kan förmå oss att sätta flera barn i denna eländiga värld, att bestjälas, plågas och utsugas på samma sätt som vi själva.

Den har ramlat överända, den sekelgamla fördummelsen, och mänsklighetskänslan har vaknat hos oss sårade och hungrande slavar. Vi vilja skaffa oss rättvisa, skaffa tillbaka vad som stulits ifrån oss och vi vilja ej längre leva som oskäliga djur i kanineri och elände. Lagar hjälpa inte, det har redan visat sig i flera land. Det se vi i Frankrike, det se vi i Tyskland, det se vi överallt där denna verksamma faktor i slavarnas frigörelsearbete förståtts och omfattats. Och även här skall det gå så, ty vi arbetare ha nog av eländet och äro inga djur längre, utan tänkande varelser med förnuft och samvete.

Därför kamrater, inga barn till utsugning på kapitelets blodsaltare! Inga barn till mördande på deras mordfält och inga barn som lida av vårt elände och vår förbannelse!

Glöm inte, att kanineriet är en av våra största faror!

Petersson.

Nymalthusiansk litteratur. Tillskriv Sällskapet S. H. B., M. Ohlsson, Box 109, Stockholm I och rekvirera: Hinke Bergegrens »Kärlek utan barn» (pris 25 öre), »Medel mot för stor barnskara» (25 öre), Knut Wicksells »Läran om befolkningen (25 öre), J. Rutgers »Rasförädling» (3: 50).

Kommissionär ererhålla stor rabatt.

Läkaren.

Vera var 19 år, modist hos firman Modén & Pallin, var fader- och moderlös samt bodde hos sin gamla faster, som var ogift, barnlös och religiös. Vera bodde utanför stan, hade en halvtimmas väg att gå morgon och kväll och det tog hårt på hennes svaga krafter. Ty hon var inte stark, Vera. Väl utvecklad var hon, höfterna voro sunda, men brösten påfallande små för åldern. Hon hade »fattigt blod» sade fastern. »Och ständig huvudvärk», klagade Vera. — »Hon sitter för mycket», sade granntanten. — »Jag orkar inte gå mycket», bedyrade Vera. — »Ja, vad ska vi ta oss till med dej, flicka», löd alltid fasterns refräng. — »Ja, jag vet inte», suckade delinkventen.

Det onda tilltog. Vera blev blek och hade ofta förstoppning. Hon var nedstämd och sorgsen och gnatig. Ibland svindlade det för ögonen, när hon gick till och ifrån arbetet, så hon var allvarligt rädd att gå och svimma en dag.

— Kära flicka vad ska vi göra? ängslade faster. — Var sitter det onda?

— Ingenstans . . . i hela kroppen, sade Vera. Det är allmän svaghet, tänkte faster och gick till apotket och köpte järnpiller.

Vera tog piller morgon och kväll, men inte hjälpte det.

Faster skrev efter en annons och begärde Wiltons blodkraftpiller. De kom och kostade 3: 50.

Vera tog in av dem morgon, middag och kväll, men var lika blek, lika håglös och kraftlös som förut.

Ett sånt elände!

Faster bad en varm bön till gud varje dag klockan 11, när Vera var i arbete Vera förlorade aptiten och led av hjärtklappning.

Herre gud! sade faster.

— Det här duger inte, sänd flickan till doktorn, kommenderade granntanten.

Men Vera ville inte höra talas om doktorn.

En dag, när Vera satt och monterade en vårhatt, fick hon ett svindelanfall och ropade på vatten. Föreståndarinnan gav henne vatten, och sen Vera kommit till sig, frågade hon:

— Vera är sjuklig, ser jag?

— Jaa.

— Har Vera varit hos läkarn?

— Nej.

— Men Vera har bestämt bleksot. Vera måste absolut gå till doktorn.

— Nej, jag vill inte.

— Jo, hon måste! Jag ger Vera fritt för idag så får hon gå till doktorn, tillade föreståndarinnan allvarligt och bestämt, ty hon var en förståndig kvinna.

Vera lydde, och kom till doktorn. Han var en vänlig gammal herre med grått helskägg, kloka ögon och guldbågade glasögon. Han talade vänligt med henne och till slut frågade han om hon visste med sig ifall hon hade något fel i underlivet.

Vera rodnade djupt och visste ingenting som var på tok.

Då tog läkaren och sade att något sådant fel hade han ej trott på, men det kunde vara något svårare.

Något svårare — värre fanns väl inte, tänkte Vera och önskade hon aldrig kommit dit.

Då frågade läkaren så vänligt om hon tillät en fingerundersökning eller undersökning med spegeln, annars var han ej säker om att träffa själva orsaken till kraftnedsättningen. Vera rodnade ännu djupare och sa', att något sådant kom aldrig på frågan. Doktorn mumlade något i sitt gråa skägg, och så ordinerade han: hon borde helst komma ut till landet ett par månader på sommaren, idka friluftsliv, gå mycket, bada mycket, äta närande mat samt undvika föda i flytande form och framförallt ej äta järn, som bara framkallar huvudvärk.

Konsultationen var slut och Vera gick hem.

Faster blev glad att det inte var något farligt. Läkarens råd beslöts att följas så långt görligt var. Faster skrev till sin bror, som var snickaremästare i F-köping, — det var så gott som på landet — och hörde sig för om han inte ville ta mot Vera ett par månader. Snickaremästarn svarade ja, och Vera reste.

Snickaremästarn var enkling och hade en son. Båda voro vid stationen och mötte Vera. Sonen var en tjugotvå års yngling, mörk och rödkindad, med en växt som skvallrade om ungdomlig kraft. Han var stark som en jätte och bar Veras tunga koffert som om den varit en spånkorg. Han var glad och kvick i tungan, och på hemvägen narrade han Vera att skratta så som hon aldrig gjort förr. Hon tyckte genast lika bra om honom — Allan hette han — som om hans far.

Hemma välkomnades de av hushållerskan, en gammal fryntlig gumma, med kaffe och färskt dopp. Och Vera fick ett litet ensamt rum, innanför Allans, helt och hållet i vitt. Här skulle hon trivas, kände hon.

Och hon hade stor trevnad Men inte blev hon stort bättre första veckan. Hon åt god mat och strövade mycket omkring vid sjön och i skogen. Roligast var det om kvällarna, när Allan var ledig, ty då följde han henne och visade henne allting Och om allt hade han något att berätta. Han kände namnen på alla skogsblommor, kunde söndertaga dem och visa hur de voro sammansatta i sina delar. Och varje del, huru liten och obetydlig den än syntes, hade sin funktion. Om en liten del led eller var förkrympt, så lider hela organismen, sade Allan. Naturen har så underbart inrättat allt, och dess lagar gäller för alla varelser, även för oss, tillade han allvarligt. Vera lyssnade alltid så intresserad och stack emellanåt fram med en undran hur han kunde veta allt så väl.

— Har du inte sett vänstra hörnet av mitt rum? frågade då Allan en gång.

— Nej!

— Böckerna?

— Nej!

— Dem måste du se! hade han sagt entusiasmerad, och ibland sutto de i hans rum till långt in på nätterna och sågo i böckerna.

Vera glömde ibland att tänka på sin sjukdom. Och Allan talade aldrig därom. När de sutto tillsammans tänkte de på helt annat.

Sent en kväll sutto de båda vid hans skrivbord och bladade i en illustrerad Flora. Det var varmt så de hade slängt upp fönstren. Halvskymning rådde och tunga dofter från skogen, ett stenkast längre bort, trängde in genom fönstret. Han kände hennes hår smeka mot sitt och hon kände sin bleka kind värmas av en lätt utdunstning från hans Ingen av dem sade något, de upphörde att vända bladen och länge nog hade de sett på samma sidor. Hon hörde hur hans hjärta började dunka och han såg hur hennes fina hud på handloven oupphörligt spritade av pulsens forcerade tempo. Situationen började bli pinsam; hon ville resa sig och gå; då rörde han sig, grep hennes huvud och kysste henne.

Hon skrek inte, sprang inte, sjönk inte samman, nej rodnade bara, böjde sig över honom och kysste igen. Så reste hon sig plötsligt och sprang in till sig utan att säga godnatt.

Halva natten låg hon vaken, och han vaknade vid skrivbordet klockan fyra; och då stod solen rakt in genom fönstret.

Vera var sjuk den dagen, för att slippa äta vid det gemensamma bordet. Nästa dag var hon också sjuk. Allan besökte henne inte. Men på kvällen, när alla gått till sängs, kunde han inte säva. Då drog han på sig byxorna och gick djärvt fram och knackade försiktigt på Veras dörr. Intet svar. En liten knackning till. Allans hjärta bultar. Det tassar innanför, så viskar det:

— Vem är det?

— Jag . . .

— O, vänta lite!

Det prasslar mellan lakan, och när det blivit tyst, öppnar Allan och går in.

Han stannar därinne tills solen står över talltopparna i öster, ty då är klockan fem.

Hej! vad landet är härligt för små flickor som ha bleksot! Vera får nytt liv och rött, kraftigt blod. Kinderna ha fått färg, ögonen liv, läpparna är inte längre bleka, gången är spänstig och rask och — o, under! de små brösten, som förut knappast syntes, blir allt fylligare och fastare. Och alla krämpor är som bortblåsta!

— Landet gör dej gott, du, sade snickaremästarn och nöp Vera i den runda armen.

— Tänk, vad flickan blivit duktig! sade hushållerskan riktigt självbelåten.

— Ja, det trodde jag aldrig, att jag skulle bli så kry, bekände Vera och skyllde på lantluften.

— Men det trodde jag, tänkte Allan, spjuvern log i mjugg och viskade något till Vera, som rodnade. Och så gick han och knackade på dörren ibland om nätterna, den djäkeln!

Men tre månader hade gått och faster ville ha hem flickan. Det hade ingen tänkt på, och alla tyckte så bra om henne. Hushållerskan grät, mäster såg sur ut och Vera blev nedstämd. Då gick Allan emellan och förklarade att det blev ingenting av med hemresan.

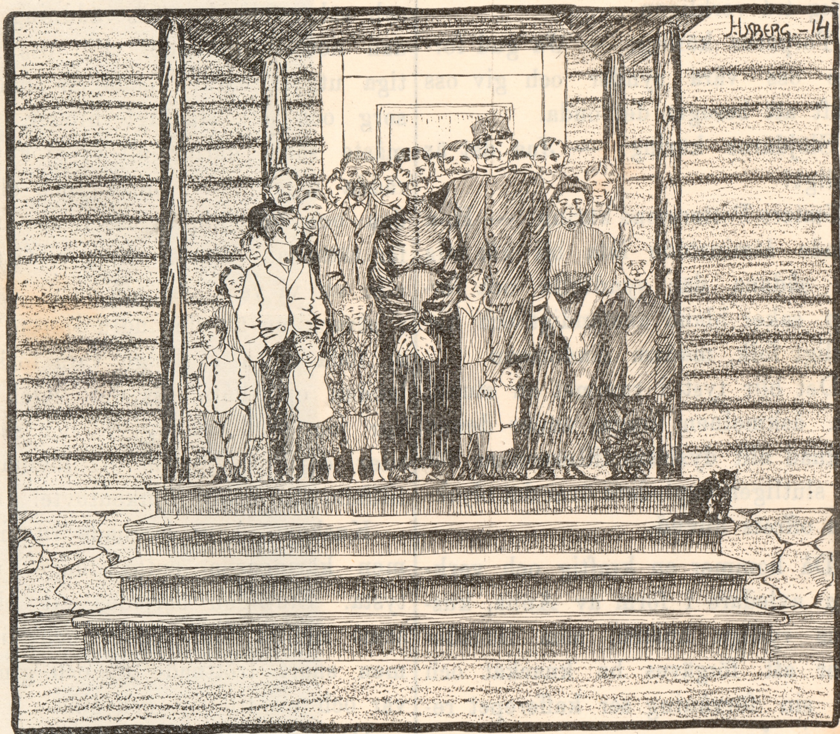
— Varför? undrade gubben.

— Jag ska gifta mig med henne, sa Allan.

Mäster tog sin son i famn, ty han ville ha små barnbarn, hushållerskan grät en skvätt och Vera log lycklig.

Och så skrev man till faster och talade om alltsammans. Och bad gumman flytta dit, vilket hon gjorde. Och när hon såg hur frisk Vera var, blev hon glad, tackade gud och prisade lantluften.

Ivan Oljelund.

Torparen Per Erk i Märglösa, med sin familj, hustru och tjugo barn. En storståtlig siffra i all sin enkelhet.

Tänk en så sant fosterländsk gärning den mannen gjort! Visserligen har han svurit att han efter det andra barnet skulle bli »kysk», men eftersom naturen var starkare än svordomen, så måste Per Erks lyda naturens röst och sin knotiga hustrus behag.

För varje barn som kommit har han svurit så mycket jäkligare, men åter har naturen varit starkare än han. Stackars Per Erks, sista barnet som kom, då svor han i en hel vecka att aldrig skulle han ha något roligt mer, men — om inte min syn bedrog mig då jag ritade av dem — så kommer nog Per Erksmor med sitt tjugondeförsta i år. Stackars Per Erk!

John.

Den kyska faran — för Indien och för världen.

I professor Kjelléns nyutkomna, för övrigt föga läsvärda, bok »Politiska essayer» läses i kapitlet »Indiens inre politik» följande:

»Hvad är orsaken till de indiska folkens missnöje med det engelska styret? . . . England har gett Indiens alla folk fredens välsignelse; men dessa folk tyckas vara så underliga att de icke sätta värde på denna välsignelse. Så underliga äro förövrigt alla folk på vissa utvecklingsstadier. Och indierna ha här ett mycket realt skäl. Gamla tider med deras ofta återkommande krigstillstånd höll folkväxten nere, och landet, icke (eller åtminstone i mindre grad) tyngt av underhållet åt en främmande stam, kunde bekvämligen bära sin folkbörda; i hägnet av »pax britannica» (den britiska freden) växer folkmängden nu ut över landets bärkraft, som därtill så hårt anstränges av de främmande herrarna; och vad skall det då bli av de övertaliga miljonerna? De kunna emigrera, men utvandringen lär faktiskt icke överstiga 20 000 om året; de kunde uppsugas i en stor industri, men den kräver ett protektionistiskt skydd som Englands intresse ej medgiver; återstår alltså endast en lösning — *hungersdöden*

Detta är också det verkliga slutresultatet. Hungersdöden är en nästan bestående institution i detta land. Mänsklighetens sagoland är världens största hungerland; det behöves blott en vädrets nyck, och ofantliga människoskaror, som allt hittills balanserat på kanten av existensminimum, falla genast offer. Och Indiens folk äro så underliga, att de föredraga t. o. m. ständiga krig med risk av slagfältets död framför en ständig fred med ständigt lurande risk av hungersdöd» . . .

»Återstår alltså endast en lösning — hungersdöden».

Och ändå påstår man, att den kyska faran är en inbillning! Den lärde professorn kan omöjligen tänka sig, att Englands kyska, fromma över- och medelklass skulle sänka sig till en sådan skändlighet som att lära indierna vad de — för egen del funnit nödvändigt, nämligen preventivumgänge. Hellre må de indiska miljonerna svälta! Och ej blott de indiska — samma är ju förhållandet med de kinesiska och de ryska samt med Västeuropas och hela den övriga världens arbetareklass.

Om våra professorer lika energiskt klandrade indierna, kineserna, ryssarna och Västeuropas arbetareklass för deras höga nativitet (antalet födelser) som de nu kälta på Frankrike för dess *låga* nativitet, då arbetade de för folkens *bästa* — deras frälsning från fattigdomen. Nu däremot måste de betecknas som folkens *bedragare.*

Den kyska faran är en förskräcklig verklighet.

Också ett frieri.

Hon: Vad är det du vill, så här mitt i natten?
Han: Jo . . . har du inte läst i tidningen, Svea, att det föds inte så många barn som det . . . skulle.

Låt bli!

»Älsken varandra, föröken eder och uppfyllen jorden», var den vältaliga moral som de »första människorna» fingo med sig vid flykten ur paradiset. Man kan inte gärna påstå, att den skiftat färg under årtusendena, även om den till själva sin yttre form fått en struktur, som kantänka skall ange den djupt sedliga och förmanande tonen. Men i själva verket är den allt fortfarande samma ohöljda uppmaning till massfödande av barn, och blir, trots alla ansträngningar att snedvrida och förvränga den, i de rika klassernas händer ett ypperligt vapen gent emot de undertryckta, så länge ej människorna lära sig inse det ansvarslösa bakom de skenheliga orden.

Det är helt naturligt att överklasser med förtjusning måste åse, huru arbetarklassens kvinnor föda en massa barn till världen, ty detta är ju ett medel att binda dem kvar i den misär, ur vilken de annars skulle resa sig och bli en nog så besvärlig och farlig makt. Ju flera barn den fattiga statarkvinnan ger livet åt, desto hårdare måste mannen spänna musklerna för att om möjligt skruva upp inkomsterna. Och därigenom råkar han i en ställning som endast trycker honom nedåt, fysiskt och psykiskt, berövar honom förmågan att klart reflektera över tillvaron, men i ett förslöat tillstånd ge sig på nåd och onåd efter att ha kompromissat med den lilla smula trots, som lämnats kvar sedan ungdomen. Det är de hopplösas liv, men det skulle synas dem själva ännu hopplösare, om ej de rika i sin själviska »barmhärtighet» hade ett medel att även trösta. Och detta är religionen.

— Föd barn, ni! utropar prästen. — Det är gudi behagligt att ni uppfylla jorden! Om de fattiga älska varandra i sitt gudiska elände och — föda flera barn. Det är gudi behagligt!

Men om de bara för ett ögonblick sökte sansa sig efter arbetsdagens svett och möda, om de uteblevo från en enda söndagspredikan, och litet allvarligare övervägde **h u r d e r i k a** efterlevde prästmoralen i jämförelse med dem själva, då skulle detta enda ögonblick för visso väcka dem ur den villfarelse, som kedjat dem outplånligt fast i eländet hela livet igenom, och då skulle detta ögonblick också lära dem, att prästens moral ingalunda var en tröst i deras lidande, utan **e n f a r a!**

Vi ha kommit så långt att vi utan rädsla för våra själar kunna förneka lögnen. Det kan ju anses som ett visst hjältemod om man nämligen tänker på alla dem som, lamslagna av samhällets hänsynslöshet, piskats in i slöhetens resignerade underkastelse, därifrån de förgäves anropa samhället om barmhärtighet. Vad plägar då samhället svara på sådana förtvivlade rop? Åh, en mycket vardaglig och nött fras:

— **L å t b l i a t t s k a f f a s å m å n g a b a r n t i l l v ä r l d e n, s å h a r n i d e t b ä t t r e!**

Man behöver inte vara så förfärligt djupsinnig, för att kombinera detta svar med den uppmaning i motsatt riktning, som samma samhälle nyss förut förelagt de hjälplösa genom sina präster. Men nu är det för sent att protestera, nu är faran över dem, de äro fångna i den, och få tacka samhällets oförlikneliga gud, om han till äventyrs i sin allvisa godhet har makt att vända samhällets fattigvård till deras förmån. Och blir inte epilogen i deras liv hemskare än så, kunna de ju knäppa sina händer och läsa en tyst förbön över den moral som tillstadde dem att föda en massa barn till världen och ändock som en särskild ynnest komma i åtnjutande av den barmhärtighet som blev dem tillmätt under hån och smälek.

»Älsken varandra och uppfyllen jorden!» Borde det inte stå över portvalven till våra dårhus och fängelser, sjukhus och asyler för hemlösa? Det vore ju en så sällspord effekt för ögat, även om inte hjärtat alltid vore med. Om inte för annat skulle det stå där som en ständig påminnelse för dem, vilka predikat denna vackra moral, tills de en gång slutligen måste erkänna, att det var en fara som de slungade ut från predikstolen i stället för en tröst! Och de måste böja sig för anklagelsens tyngd! Ty även om de skulle falla för frestelsen att för en gång sparka ut lögnen, hade de dock alltid samhället över sig, och bakom detta fosterlandet och kapitalet, som behöver kanonmat för sina slagfält och slavar för sina fabriker.

Vinicius.

Ur "Könsmoral og Livslykke".

Av

J. P. Müller.

Härnedan avtryckes i översättning några brottstycken ur denna till vårt språk tyvärr ännu inte överförda bok

I företalet läses dessa träffande ord:

Varje ny idé måste passera tre stationer, innan den segrar. I början säger man: »Det strider mot bibeln». När man så en tid tänkt över saken heter det: »Det kan se utmärkt ut i teorien, men i praktiken duger det minsann inte.» Och slutligen kommer den tidpunkt då alla äro ense om att utbrista: Det är ju precis det, som vi hela tiden velat ha fram.»

I kapitlet »Den kristligt teologiska könsmoralen» framlägger författaren ett synnerligen beaktansvärt förslag om att prästerna böra utbytas mot rådgivare i hälsolära (hygien). Det översta statsembetet i varje socken skulle ges åt en särskilt som hygieniker utbildad läkare i stället för åt en teolog. Begravning, vigsel, bokföring, statistik och representation kunna utföras lika väl av en medicinsk som av en teologisk ämbetsman. En sådan hygienisk konsulent borde kunna meddela förbud mot bevisligen skadlig barnalstring, t. ex. bland drinkare, fallandesjuka och syfilitiker, men han borde också kunna ge anvisning om sätten att undgå befruktning. Denna fråga är, säger författaren i kapitlet »Äktenskapet», den enda beträffande könsförhållandet mellan två könsmogna, med varandra ense personer, där det är någon mening i, att staten meddelar förbud och straffar överträdelse. Men, tillägger han, statsmyndigheterna ha så brått med alla möjliga likgiltiga och dem ej vidkommande ting, att de glömma det viktigaste. Det vore dock barbariskt att hindra de sjuka från att gifta sig. Det är nog, om de sörja för att ej smitta makan (maken) och att ej fortplanta sig, när sannolikheten är stor för, att deras sjukdom skall försämra avkomman.

I kapitlet »De omyndiga» heter det:

Flera erfarna läkare, såsom Lallemand, Fürbringer och Gyurkovechky ha framhållit, att de avhållsamma ha en medfött abnormt svag könsdrift och att de alltså göra en dygd av sin svaghet. För att ganska få, outbildade och onormala personer ska kunna omstrålas av en missförstådd kyskhets gloria, bli alla sunda och normala ynglingar och flickor dömda att begå synder mot naturen eller i lyckligaste fall att i hemlighet begå handlingar, som de veta, att samhället stämplar som otukt och hor, t. o. m om de äro de skönaste utslag av djup kärlek. Detta måste fullständigt förrycka de ungas begrepp om gott och ont; och det nedsätter dem i egna ögon och skadar deras karaktär, när de blott med ont samvete kunna göra det, som instinkten och det praktiska förnuftet säga dem blott är att följa naturens lag.

Ett par sidor längre fram yttrar författaren följande tänkvärda satser:

När man vet, att å ena sidan stå tusenden av gossar och unga män, som egga sina egna könsorgan, och att å den andra sidan finnas lika många flickor och unga kvinnor, som göra på samma sätt eller vilkas liv i alla fall släpas fram i otillfredsställd kärlekstrånad och nästan hopplös kamp för »kyskhetens» bevarande, en kamp som ruinerar deras hälsa, förstör deras utseende och i många fall slutar med att göra dem hysteriska eller vansinniga, då förskräckes och uppröres man över den hårdhet och dumhet, varmed samhället håller de unga från varandra och därigenom grusar deras välfärd, hälsa och lycka.

Vilka kolossala summor av kraft och saft, vilka ofantliga mängder av kärleksyttringar gå ej varje dag förlorade, ofta till obotlig skada! Varje lustförnimmelse, sem en individ av ena könet förskaffar sig utan medverkan av det andra, är ett bedrägeri mot detta andra kön.

Någon invänder: »Ungdomens idealism härrör av obrukad och omsatt könsdrift.» — Men obrukad könsdrift är ett begrepp, som saknar rot i verkligheten. Blir nämligen könsdriften ej tillfredsställd hos det andra könet, blir den ombesörjd i enrum. Bleve man däremot lycklig i ungdomen, finge idealismen säkert långt större spelrum, än den dessvärre nu kan glädja sig åt.

Andra invända, att »otillfredsställd älskogstrångtan i unga år har ett utomordentligt gott inflytande på ynglingens intellektuella liv och estetiska känslor». Men då älskogstrångtan som bekant i brist på bättre tillfredsställes på onaturligt sätt, så kan ingen förneka möjligheten av, att intelligensen och sinnet för estetik komma att tillväxa ännu mer, när de unga få lov att glädja sig åt ett lyckligt, naturligt kärleksliv.

Andra återigen invända, att »ju hårdare och längre man kämpar för besittandet av den tillbedda, dess större blir lyckan, när den nås. Genom kamp och saknad stålsättes och mognas karaktären.» Ack, det är blott vackra talesätt. Medan gräset växer dör kon. Ju längre älskogen uppskjutes, dess mer svinner den hän, och förmågan av kärlek sinar ut av brist på naturlig näring och sund övning. Och vad självbehärskningen angår, så blir det mer än nog av tillfällen att öva denna dygd även *efter* föreningen med den älskade.

Avelskvinnan tvättfru Amanda Kanindotter begåvas med Barnavelsföreningens stora kopparblaska för sitt fjortonde barn.

När föräldrarna märka, att barnens förälskelse är ärlig och djup, böra de i stället för att ängsligt vaka över, att minst en tredje person alltid är närvarande, låta de unga vara ensamma så mycket som möjligt. Om då kärleken är allvarlig och innerlig, så överlever den lätt den brist på eggelse, som består däri, att de ej med våld hållas isär. Om de så äro kraftiga och könsmogna, kan det ej undgås, att det kroppsliga elementet i deras älskogskänsla då och då framträder jämte det själsliga. När föräldrarna då se, att trånaden efter fullständig hängivelse är omisskännelig, skulle de utan betänkande låta dem såva tillsamman då och då antingen i hans eller hennes hem. Och föräldrarna skulle ej blott hjälpa dem samman, utan också ge dem goda råd och isynnerhet inpränta hos dem, att huvudvillkoret för att de skola bli lyckliga är, att deras strävan går ut på att göra den älskade lycklig.

När ynglingarna få förenas med de flickor de älska, skola könssjukdomarna mista mark och prostitutionen förlora den yngre delen av sin kundkrets. Den djupare orsaken till prostitutionen ligger alltså hos den »kyska» kvinnan själv, hos den — ack, så ärbara frun och hos hennes unga — ack så dygderika dotter. Redan nu äro många förlåvade så förståndiga att i hemlighet leva som man och hustru.

Man har häremot invänt: »När de då, efter att ha tillhört varann någon tid, tröttna — hur skall det då gå? Då står flickan där i det allmänna medvetandet med förlorad oskuld.» Härpå svaras, att när hennes oskuld i regel ändå skulle i enrum förloras, så kan den ej förloras på bättre sätt än genom en kärlekshandling tillsammans med en jämnårig, sund yngling. Det är i alla fall det enda sätt, varpå flickan undgår att utom sin »oskuld», även förlora sin hälsa och självaktning. Och skall ej en ny friare, som sedan infinner sig, absolut föredra en sådan sund och levnadsglad flicka framför en blek, hysterisk ungmö, som av iver att bevara sin »oskuld» i fred för en man har måst bruka sig själv i enrum år efter år eller har haft intimt umgänge med sjukligt kärleksfulla väninnor?

Om Henrik Ibsen.

Ett par små anteckningar.

En mand, der føler varmt for friheds sag,
en fiende av uretfærdigt vælde,
en ven av hver en undertrykt, hver svag,
med lyst og mod, den mægtige at fælde.

Dessa rader ur »Catilina» väcker hos mig i dag ett minne. Det var för åtta år sedan. Jag var då endast en skolgosse på tretton år. En släkting tog mig med till en plats, jag inte förr besökt — Folkets hus. I en av de små salarna skulle hållas föredrag. Nu hade jag icke hört många föredrag och kanske det var anledningen till min stora förvåning över såväl talaren som hans föredrag. Det handlade om *Henrik Ibsen.* Jag visste inte vem Henrik Ibsen var, och mitt barnasinne kunde förvisso heller inte fatta mycket av vad talaren framförde. Men ett par ord brände sig fast i mina tankar, nämligen de som talaren slungade fram med största kraften under hela föredraget: »Majoriteten har orätt, minoriten har rätt!» Jag har tänkt på de orden många gånger sedermera, och åtta långa år ha gått sedan jag första gången hörde talas om Henrik Ibsen. När jag i dag läser »Catilina», Ibsens förstlingsdrama, kan jag icke undgå att tänka på föredraget i Folkets hus för åtta år sedan och med särskild tanke på föredragshållaren har jag citerat åvanstående strof, vilken tyckes mig vara ett motto för allt som kommit mig att förstå såväl författaren som talaren av vilken jag första gången hörde om författaren.

Henrik Ibsen dog icke långt härefter, eller den 23 maj 1906. Lugnt och fridfullt slutade han sitt liv, och dock hade kring Ibsen och inom honom själv brusat större stormar än kanske någon av hans samtida haft att kämpa med.

Ibsen var så att säga en gudabenådad sanningssökare och själsanalytiker. En sådan måste förr eller senare råka i strid med det bestående, komma i konflikt med gängse uppfattningar och tidsåskådning, bli hatad av många och älskad av många andra.

Redan som barn, berättas det, blev Ibsen avskydd och föraktad och föremål för allas hån och spott. Hans anhöriga visste inte rätt vad de skulle taga sig till med den lilla vildandsungen. De voro borgerliga, alldagliga människor och ville uppfostra honom till en »hederlig» man. Men den säregne drömmaren, inom vilken kärleken till diktarkonsten tidigt reste sig, ville gå sin egen väg. Vid fjorton års ålder tvingades han emellertid i lära hos en rättskaffens apotekare. Det var dock inte hos denne, som Ibsen lärde att trilla sina piller och blanda sina pulver, vilka bestodo av helt andra ingredienser än den lagstadgade farmakopen hänvisade till och varmed han kom att förse en andligen krank mänsklighet så rikligt. Han stod inte länge ut med det hatade innestängda livet bland giftflaskor och plåsterburkar. Tålamodet brast och den eldige stormande diktaren bröt fram med ett revolutionärt, stat och samhälle angripande drama, »Catilina». Det var år 1850. Därmed blev han fri från apotekaryrket, fast läroämnen och skolböcker blevo nog försummade, i stället hängav han sig helt och hållet åt teatern. Han skrev en hel rad dramer, komedier och tragedier. Jag vill särskilt anteckna »Kärlekens komedi», denna satiriska pjäs, som förargade så de goda norrmännen, att de lyste Ibsenteatern i bann och behandlade diktaren som en missdådare. Och likväl finner man just i denna komedi ställen, som på grund av sin mästerliga form rent av kan göra en sympatiskt stämd mot själva den dumma, slöa borgerligheten. Jag erinrar om dessa rader.

Prästen Stråman.

Nog vet jag, att ni tycker, jag är dum —
ja, kanske ännu värre dom ni fäller,
och anser mig för snål på världens goda.
Nå, det min ensak är, vill jag förmoda! . . .
Ja, jag är snål och dum och slö, låt vara —
men jag blev snål för dem, som gud mig gav
och jag blev dum i nöd och svält och fara,
och jag blev slö på ensamhetens hav.
Och dock — när ungdomsskeppets stolta segel
försvann bakom en ändlös dyningsrand,
då stack ett annat upp ur havets spegel,
som förde livets vinning till min strand.
För var förlust i drömmars tabernakel,
för varje hoppets luftballong som sprack
jag fick till tröst ett litet guds mirakel.
För deras skull jag burit dagens tunga,
till deras fromma tytt den helga skrift,
det var min blomstergärd, den späda, unga
där ni ha ogräs sått med hånets gift.

Komedin var fylld av så många sanningar och elakheter, att en zelotisk universitetsprofessor förgick sig t. o. m. så långt, att han rekommenderade prygelstraff åt författaren! Ibsen blev av alltsamman så nedslagen och förbittrad att han beslöt emigrera.

"Han vendte sine skuders
stavne fra nord,
søgte lysere guders
legende spor."

Under resor i Tyskland, Österrike och Italien vidgades diktarens syn på livet och tingen, och greps han av mera internationella känslor. I denna stämning skrev Ibsen sin stora dramadikt »Brand», vari han urladdar en kraftig förkastelsedom över hela samhället med dess konventionella lögner, byråkratiska former och fariséism. Vidare »Per Gynt» ett norskt motstycke till Goethes »Faust». Så kommo bland andra verk »Samhällets stödjepelare», »Ett dockhem» — hustruns drama kan man säga — samt »En folkfiende» vari vi möta »den ensamme starke». »Vildanden» är ett innerligt rörande drama, vari diktaren humoristiskt godlynt förhånar sig själv såsom en oförnuftig, opraktisk svärmare. Slutligen »John Gabriel Borkman» som karaktäriseras av ett profetiskt förebådande om kapitalismens död, och »När vi döda vakna», avskedet till livet.

Henrik Ibsen var den extrema individualismens diktare, och han var, man skulle kunna säga, en fanatisk sanningssökare. Han analyserade sanningen så strängt, att den ofta blev frånstötande och avskyvärd, helst för den som i allmänhet inte tyckte om sanningen. Ja, Ibsen drev denna sin strävan så långt, att han slutligen fick för sig, att det fanns endast en enda sanning, nämligen den — att det inte fanns några sanningar eller att alla sanningar blott äro temporära, räcka en tjugo år högst, då de åter bli lögner o. s. v.

I sin fanatism (om jag åter får använda det ordet) att uppsöka, utforska och framskapa personligheter, individualistiska karaktärer blev Ibsen anarkist. Det vill säga en absolut motståndare till allt, som är ägnat att förkväva personlighet eller individuella egenskaper. Följaktligen blev han motståndare till staten med alla dess institutioner: kyrkan, äktenskapet, skolan o. s. v. Ibsen var icke alldeles omedveten om detta, bl. a. har han i brev till George Brandes talt därom och därvid nämnt just ordet anarkist. Men även Ibsens egna bekännelser förutan visste vi, att bland alla revoltens större andar lyser Henrik Ibsen som den förnämsta stjärnan på dramats och diktkonstens himmel. Ingen dramaturg har varit revolutionär som han, men ingen har heller i sin konst kunnat ådagalägga sanningsbegäret så starkt som han. Ibsen var sanningsbekännaren par preference. Det var som sådan han erövrade vår kärlek.

Visus

För och emot.

Det är stort kafferep hos slöjdarns käring. Både prostens och befallningsmans käringar ha blivit bjudna och också kommit. Till och med torparnisses surögda huskors, som är arg läserska, har hörsammat kallelsen och sitter nu, vassnäst och helgonfrom, med händerna andäktigt hopknäppta och ögon och öron vidöppna.

Men så är det också något ovanligt som skall avhandlas i dag.

Se, det är nu närmare två år som Anders, kusken vid herrgården, varit gift med August Karlsons dotter, som förut varit i staden och tjänat privat. De voro rysliga människor båda två och nu hade det kommit till socknekäringarnas öron, att de skulle vara så hemfallna åt djävulen, att de med så'na där rysliga förbjudna medel befriade sig från tvånget att föda barn. Det var ju ren skandal för hela sockuen detta och därför hade käringarna så mangrant infunnit sig på kafferepet hos slöjdarkäringen.

Förstås, August Karlssons dotter Anna, det egentliga skälet för hela tillställningen, var också inbjuden i och för ett samfält och kraftigt omvändelseförsök, men hon hade med flit inbjudits en timme senare än de andra, för att dessa först skulle hinna riktigt lägga ihop allt vad de visste och var för sig samla ord till den förestående striden med den rysliga djävulen, som farit i kuskens lagvigda hustru och honom själv också naturligtvis. Kaffet rykte redan ur kopparna och sammanträdet började.

Slöjdarns käring: — Jaa, kära vänner och fru prostinnan och fru förvalterskan, ni vet nog varför jag ställt till med den här bjudningen. Se, det är den där syndiga skandalen som dom där gräsliga människorna ställt till med, hånande allt vad förnuft, sedlighet och mänsklighet heter.

Prostens käring: — Ja, ja, snälla frun det är ju alldeles rysligt. Min man stackare säger att han riktigt känner, hur hans rygg böjes djupare i sorg över deras syndaktiga förvillelser. Dom var ju hans läsbarn, båda två, och då förstår man hur det känns.

Statar Anderssons käring: — Jaa, men kanske det inte är fullt så farligt som folk pratar. En vet ju att folk pratar så mycket.

Torparns, prostens, förvaltarns, slöjdarns och statar Petterssons käringar i ljuvlig samklang:

— Vad är det hon säger, Anderssonskan! Var tyst med sådant där skvaller bara, för här finnas allvarliga saker att avgöra.

Slöjdarns käring: — Joo se, skulle en inte ha barn så vore det inte mycket att vänta av livet. Se, gubben min han har alltid sagt som så, att när barna bli stora så bli de de gamlas stöd på ålderdomen. Å vi ha ju tretton stycken, så inte behöver väl vi fara så illa inte.

Torparns käring: — Jag förstår inte, hur satan kan få sådan makt med folk som t. ex. med de där rysliga människorna. Gud har ju bjudit oss att föröka oss och ändå våga de trotsa guds bud och slå omkull hans allvisa rådslag. Det är hemskt. Men gud låter inte gäcka sig och straffet kommer, det kommer, var bara lugn för det.

Förvaltarns käring: — Ja nog är det rysligt alltid att folk skall vara så tanklösa och låta sina onda lustar få sådan makt med sitt förstånd. Tänk bara om vi inte födde barn, hur skulle det då gå med vårt dyra, älskade fosterland? Jo, inga skulle finnas att taga mot arvet när vi en gång bleve för gamla att sköta det, och i farans stund skulle ingen finnas att skicka ut till dess försvar. Det är vårt älskade fosterland det gäller, det måste vi komma ihåg! Jag har själv barn, fastän bara två. Se, det var väl inte guds vilja att det skulle bli fler. Men jag skall alltid komma i håg att de inte äro mina utan fosterlandets.

Slöjdarns käring: Ja, det är så sant så!

Torparns käring: — Jaha ja, en får ta saken som gud sänder den. Jag har gud vare tack haft fjorton barn i mitt äktenskap. Ja, sex är döda förstås, se det var så guds allvisa och för oss dödliga ofattbara rådslag, men de andra åtta har jag kvar, gud vare tack.

Prostens käring: — Rätt så! Förlita på gud, lyd hans bud och lev i rättfärdighet inför hans ansikte, och saligheten skall givas dig, säger herren. Jag har inte haft några barn, gud har inte varit så god mot mig och min man har ju alltid varit sjuklig, men om jag hade några, så skulle jag aldrig försumma att varna dem för denna förfärliga antikrist, som likt en ulv smyger omkring och nu senast uppfyllt de där båda oförbätterliga människornas hjärtan med sitt gift, så att de endast lyssna till sina köttsliga lustars lockande röster och glömmer sina sörjande fäders och lärares brinnande böner och förmaningar. Det är rent av förfärligt att ondskan i världen skall vara så stor att människor vilja resa sig upp både mot sin gud och sin natur. Ty det är dödssynd mot gud att vilja misstro hans heliga skapade verk och göra det till tummelplats för köttsliga och osedliga lustars utsvävningar.

Statar Anderssons käring: — Jaa, nog tycker jag också att det är ruskigt alltid, men nog är det klokt gjort alltid. För jag har haft tolv barn med min man och de minsta, — ett dog i förfjol — hänga mig ännu i kjolarna. Jag tror nog att det inte är så alldeles oriktigt som min man säger, att det är den fattiges förbannelse att han har så många barn. För hade han inte det så vore inte häller fattigdomen så stor och arbetarne skulle nog ha lättare att skaffa sig litet rättvisa, si. Men nu går det inte, utan nöden blir den fattiges hjärnspöke och den dödar snart nog hoppet om kommande ljusa dagar för honom. Så har den gjort för oss.

Prostens käring: — Herre Jesus *så* hon talar! Har hon då blivit erövrad av djävulen, hon också. Det är som jag säger, att antikrist smyger sig in mitt ibland oss utan att vi veta hur och när. Vi leva säkert på världens sista tid, en förfärlig tid verkligen.

Torparns käring: — Ja gud förlåte oss våra synder och giv oss kraft att besegra det onda.

Slöjdarns käring: — Jaa det är rysligt!

Statare Petterssons käring: — Hon kunde åtminstone låta bli att tala om sådana där syndfulla och farliga saker bland anständigt och hederligt folk, madam Andersson.

Det blir tyst i rummet en stund, och åskmolnen dragas under denna tystnad allt dystrare tillsammans för att slutligen explodera över det olyckliga offrets huvud.

Då kommer en kraftig och verksam avledare i form av Anna, kuskens rysliga hustru, som inträder efter att förgäves ha knackat och till sin förvåning ser kafferepet redan i gång.

Snart sitter hon i soffan, inklämd mellan prostens käring och torparns käring Tystnaden är tryckande, var och en förbereder sig i tysthet, på det kommande. Slutligen börjas dock det trängande samtalet, fastän av en så galen person att de andra käringarna, utom kuskens Anna, som ju inte har reda på det förut försiggångna, bara förmå stirra av skräck och fasa.

Statar Anderssons käring: — Det var sannerligen bra att du kom Anna, för vi höll just på att tala om dig Och så kom vi ihop oss om en sak, som du nog har ganska god reda på och kan hjälpa oss att reda ut.

Och Anna fick sig till livs hela raden av de snillrika påståenden som gjorts; medan de andra käringarna alltjämt sutto stela och mållösa av fasa och häpnad.

Då äntligen statarns hustru slutat, började Anna med blid röst tala. Först uttryckte hon sin glädje över att äntligen få tala ut vad hon tänkte och visste för allesammans på en gång Och sedan sade hon:

— Jag förstod att ni skulle slå ner på mig och min man för våra mänskliga idéers skull. Nu vill jag taga era egna påståenden som utgångspunkt och med deras hjälp försöka förklara för er varför jag ej vill föda några barn, lika litet som min man vill det. Ni säga att det är stridande mot allt förnuft, all mänsklighet och all sedlighet att underlåta att föda barn till världen. Vad sedligheten beträffar så är den väl lika stor, om det ej blir barn genom den, som om det blir barn genom den Vad mänskligheten beträffar så är det väl tusen gånger mänskligare att låta bli att föda barn till världen när de endast ha utsikter att få svälta och lida, än att med tillslutet hjärta obarmhärtigt kasta de små oskyldiga varelserna i den sjudande förbannelse man själv lever i. Dessutom stå vi ju över djuren påstås det, och då ha vi väl rätt att liksom de anpassa oss efter förhållandena och föda mera barn om våra förhållanden äro så goda att de säkerställa både oss och dem en nödfri existens, men inga, när detta ej kan ske. Då vi dessutom stå så pass mycket över djuren att vi kunna göra detta utan att därför övergå till abnorm återhållsamhet, så vore det omänskligt att likväl handla djuriskt och vara kaniner, fastän våra förhållanden ej tillåter det

Vad förnuftet beträffar så kan det aldrig, såvida att det är vad det säges vara, bjuda oss att sätta barn i världen till svält och nöd. Vad dessutom guds bud och det syndiga i att låta bli att föda barn angår, så träffar den synden då i första hand de rika, ty de ha redan sedan lång tid tillbaka idkat dennia dödssynd med stor förkärlek och låtit bli att föda barn, till och med fastän de haft råd därtill. Och det guds bud som här åberopas har till äventyrs just blivit skapat av dessa rika från begynnelsen, varför vi inte behöva vara så ängsliga för den sakens skull.

Och vidare: Att föda barn för att de ska arbeta för en när en blir gammal, fastän de svältes ut och tvingades in i elände och nöd när de voro barn, är lika omänskligt som att föda barn för att skicka ut dessa att styckas som kött på slagfälten att därmed »försvara» något varav de blott lidit svält och nöd förut och ej ha något annat att vänta i framtiden häller. Nej, låt de rika själva föda barn att styckas av kulorna, ty de rikas förhållanden äro goda och säkerställa barnens räddning undan nöd och elände. För oss fattiga utgöra barnen både en ständig sorg och ett ständigt hinder. Vi måste sörja därför att vi ej kunna rädda dem undan nöden och eländet och de hindra oss i vår strid för rättvisa. Därför skola vi fattiga visa att vi verkligen stå något högre i utveckling än de andra djuren och ej föda barn så länge våra förhållanden ej tillåta oss det. Och nu har jag sagt vad jag vill och säger eder därför adjö för att lämna er tillfälle till vidare tankeutbyte.

Kuskens Anna lämnade rummet, men käringarna sutto länge mol tysta. Slutligen började ett plågsamt samtal om väder och vind, men snart tröttnade de och gingo, var och en till sitt och sina.

De hade fått något att tänka på. Allesammans, utom torparns käring. För hon gick direkt hem och tog fram bibeln och bad gud förlåta henne, att hon ens för en stund *hört* på något så ogudaktigt.

Ernst J. Lundqvist.

OSCAR MALMBORGS BOKTRYCKERI.
STOCKHOLM 1914